Liam na Giúise

Bhí fear ar an mbaile seo againne. Liam na Giúise a tugtaí air mar go mbíodh ráil mhóna agus ualach giúise á ndíol sa Daingean go minic aige.

Tharlaigh, trí sin, áfach gur chuir Liam aithne ar an ól agus ba mhinic, slán mar a n-instear é, go mbíodh Liam ar a mhíthreoir ag teacht abhaile tráthnóna agus ba mhinic a thiteadh a chodladh air sa trucail istigh.

Bhí seanamhiúil bhuí ag Liam. Ní raibh a fhios ag éinne cén t-aos a bhí aici, ach ní foláir liom nó bhí sí cnagaosta go maith mar ní fhaca-sa riamh aon mhiúil ba mhó ciall agus meabhair ná í. Aon uair dá dtiteadh a chodladh ar Liam sa trucail istigh ghluaisíodh sí léi go socair suaimhneasach. Ní raghadh sí sall ná anall ná isteach sa díog ná in airde ar an gclaí. Stadadh sí ag an ndoras agus ní chuireadh sí cor ná casadh aisti go ndúisíodh Liam.

Lá dá raibh Liam sa Daingean luigh sé chun na dí. Bhí braon maith fen bhfiacail aige agus ar an mbóthar abhaile thit a chodladh air. Tháinig an mhiúil abhaile leis, stad sí ag an ndoras mar ba ghnáthach léi, agus bhí sí ag feitheamh go foighneach go dtiocfadh a chiall do Liam.

Bhí dhá chladhaire bhreátha eile ar an mbaile, Seán Catach agus Tadhg Rua agus bhí an diabhal ina mbolg acu. Ní bhíodh aon toirmeasc ann ná go mbíodh an bheirt acu sáite ann. Chaithidís a bheith i mbun na himeartha i gcónaí. Bhí sé de mhí-ádh ar Liam go bhfacadar siúd an seanamhiúil ag béal an dorais an oíche sin. Chonaiceadar Liam féin ina chnag codlata istigh sa trucail. Thosnaigh an diabhal á bpriocadh agus bheartaíodar cleas a imirt ar Liam.

Bhain Tadhg na cipíní as geata na rálach agus thóg anuas é. Bheireadar go haireach ar Liam agus chuireadar uathu ar an dtalamh é. Fuaireadar eochair an dorais i bpóca Liam agus d’oscail an doras léi. Scoradar an mhiúil. Bhaineadar an ráille agus an dá roth den dtrucail agus rugadar leo isteach sa tigh iad. Chuireadar an trucail thar n-ais le chéile istigh. Thugadar isteach an mhiúil agus ghabhadar fén dtrucail aríst í. D’ardaíodar Liam go ciúin cáiréiseach agus chuireadar thar n-ais sa trucail é. Dhúnadar an ráille aríst. Chuir Seán an glas ar an ndoras agus chuir an eochair thar n-ais i bpóca Liam agus chuaigh amach tríd an bhfuinneoig go dtí Tadhg.

“Sea” ar seisean, “tá an méid sin déanta go maith againn agus beidh cuileachta ar an mbaile seo ar maidin.”

Lá arna mhárach ghabh Seán na gliúcaíle thar tigh Liam na Giúise. Bhí na haon rud istigh díreach mar a d’fhág sé iad. Siúd leis síos an bóthar is gach aon bhéic agus liú aige. Tháinig duine desna comharsana amach nuair a chualaigh sé an fothram is an liú is an liútar léatar amuigh.

“Ochón go deo,” arsa Seán agus an t-anam ag titim as le scanradh, mar dhea.

“Brostaigh soir go tigh Liam na Giúise. Tháinig na púcaí ag triail air nó d’imir duine éigin draíocht air. Tá an mhiúil bhuí istigh sa tigh agus í gafa fén gcairt agus Liam féin sínte siar inti gan gíogs ná míogs as.”

D’fhág sé ansan iad. Siúd leis ar fuaid an bhaile á fhógairt. Músclaíodh an baile ar fad agus seo leothu soir go tigh Liam. Ní ligeadh an eagla isteach iad ach d’fhéachadar an fhuinneoig isteach.

“Dia linn,” arsa Tadhg, “conas ar thalamh an domhain a chuaigh an mhiúil agus an trucail isteach?”

Mheasadar siúrálta go raibh baint ag na púcaí leis an scéal. Dhúisigh an gleo ar fad Liam. D’éirigh sé aniar sa trucail is d’fhéach mórthimpeall air féin.

“Ab amhlaidh atáim ar meisce fós?” ar seisean.

Labhair duine éigin ón dtaobh amuigh.

“An tú Liam?”

“Ambaiste ná feadar,” arsa Liam. “Dá mba mise Liam is ar an dtaobh amuigh de dhoras a bheinn fhéin is mo mhiúil. Ach is dócha gur mé Liam pé miorúilt a thug isteach mé. Dá bhféadfadh an mhiúil teacht isteach an doras féin, rud ná féadfadh, ná raibh an glas ar an ndoras agus eochair im phóca agus í fós ann. An bhfacaigh éinne riamh a leithéid?”

“Ach ní hí seo an chuid is measa den scéal,” arsa Liam, “ach conas a chuirfear amach arís iad?”

Níor chuimhnigh éinne ar réiteach na faidhbe go tráthnóna. Is ansan a ceapadh seift chun an mhiúil bhuí a fhuascailt. An dá rógaire, Seán Catach agus Tadhg Rua a cheap an tseift, gan dabht!

Níor ól Liam na Giúise aon bhraon dí ón lá san i leith. Is olc an ghaoth ná fóireann ar dhuine éigin.

Sin é mo scéal. Má tá bréag ann bíodh, mar ní mise a chum ná a cheap.